

Het College van het Openbaar Ministerie stelt de jaarstatistiek 2019 van de correctionele parketten voor

4 januari 2021

Het College van het Openbaar Ministerie publiceert vandaag de jaarstatistiek 2019 van de correctionele parketten. In deze begeleidende nota bij de jaarstatistiek 2019 van de instroom, de uitstroom en de stock van de correctionele zaken op de correctionele parketten worden – ter contextualisering – de voornaamste tendensen weergegeven over de periode 2010-2019, met de nadruk op de jaren 2018-2019. Ze kunnen worden geraadpleegd op de website: www.om-mp.be/stat.

Met het oog op een correcte interpretatie en contextualisering van de gepresenteerde statistische gegevens, plaatst het College van het Openbaar Ministerie de volgende belangrijke kanttekening: de essentie van de jaarstatistieken is namelijk het verschaffen van een objectief en betrouwbaar beeld van de instroom, de uitstroom en de stock van de strafzaken op de correctionele parketten. Het voorliggende cijfermateriaal geeft dus het aantal zaken weer die door de correctionele parketten werden geregistreerd, maar kan geenszins beschouwd worden als een precieze indicator van de werkelijk gepleegde criminaliteit.

Tussen 2018 en 2019 steeg de instroom van de strafzaken op de correctionele parketten met 5%. De meest markante stijging had betrekking op de zaken *informaticabedrog* (+33%), met een stijging van 54% de laatste tien jaar. Tussen 2018 en 2019 tekende deze tendens zich ook af bij *heling en witwassen* (+25%), *openbare orde en openbare veiligheid* (+12%), *aanranding en verkrachting* (+10%) en *drugs en doping* (+7%). Tussen 2018 en 2019 was er geen opvallende daling. In de periode 2010-2019 kan er evenwel worden vastgesteld dat de zaken *diefstal en afpersing*, *milieu en stedenbouw* en *openbare orde en openbare veiligheid* een opvallende daling kenden van respectievelijk -41%, -31% en -20%. In de rubriek *diefstal en afpersing* was er in deze periode een sterke daling van de zaken met betrekking tot zware diefstal (-53%).

Tussen 2018 en 2019 steeg tegelijkertijd het aantal door de correctionele parketten afgesloten zaken met 6%. Deze evolutie deed zich voor bij alle afsluitende parketbeslissingen, behalve bij het aantal gerechtelijke onderzoeken afgesloten via een vaststelling voor regeling van de rechtspleging door de raadkamer (-1%) of bij zaken afgesloten via een geslaagde bemiddeling of maatregelen (-13%). Deze stijging was desalniettemin meer uitgesproken bij de zaken afgesloten via een pretoriaanse probatie (+18%) en via een betaalde minnelijke schikking (+45%). De laatste tien jaar (evolutie 2010-2019) daalde de uitstroom echter met 23%. Deze daling tekende zich af bij alle afsluitende parketbeslissingen, behalve bij zaken afgesloten via een pretoriaanse probatie (+160%), een betaalde minnelijke schikking in strafzaken (+136%) en een administratieve sanctie (+60%).

Tenslotte waren er eind 2019 4% meer hangende zaken (stock) op de correctionele parketten dan eind 2018.

Kort samengevat kan er worden vastgesteld dat:

- de materies waarin het aantal zaken toeneemt, in het algemeen een hogere graad van complexiteit vertonen, zoals: cybercriminaliteit, zedenzaken of volksgezondheid;
- er sprake is van een verschuiving van de traditionele strafrechtelijke vervolgingsmethode (gerechtelijk onderzoek en rechtstreekse dagvaarding) naar alternatieve maatregelen op het niveau van de uitstroom;
- het aantal zaken waaraan de parketten gevolg hebben gegeven (gerechtelijke vervolging of alternatieve maatregelen) aanzienlijk toenam (+29% tussen 2010 en 2019).

Instroom, uitstroom en stock

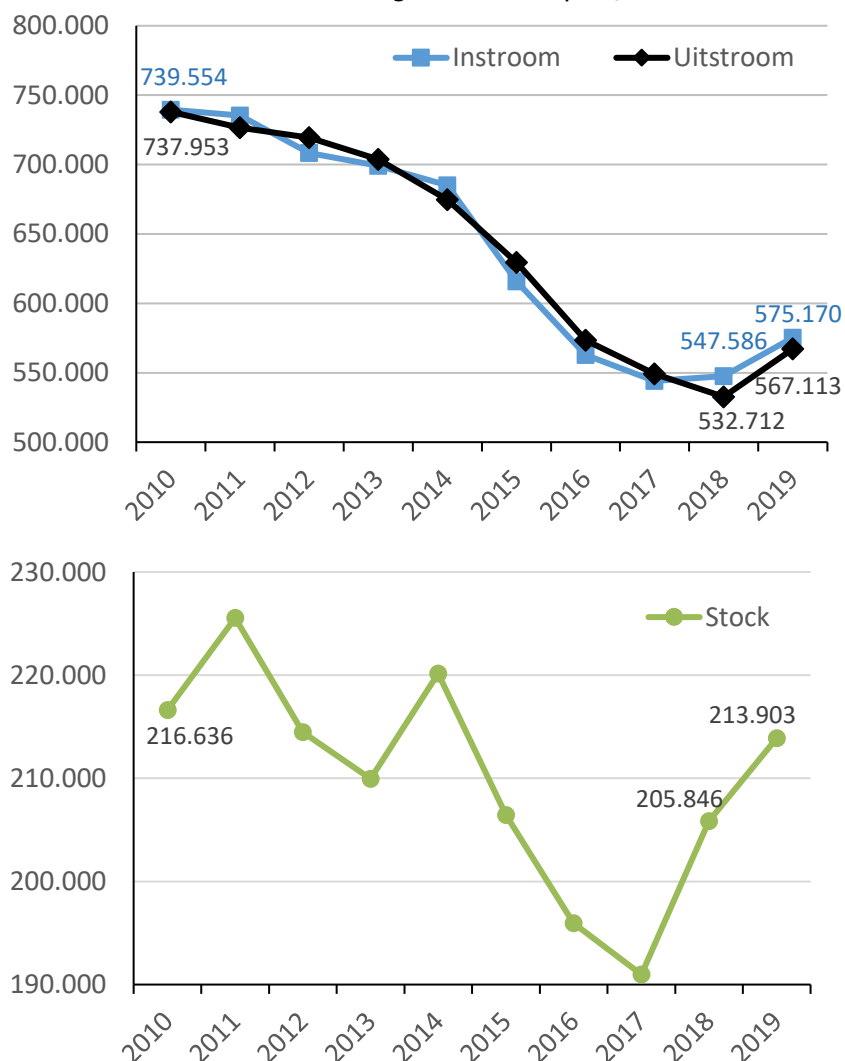
Tussen 2010 en 2017 daalde de instroom van de nieuwe en heropende strafzaken op de correctionele parketten met ongeveer 26%. Daarentegen kende deze instroom een toename tussen 2018 en 2019 met +5%.

Het aantal strafzaken dat jaarlijks door de correctionele parketten wordt afgesloten, evolueert min of meer gelijk met de evolutie van de instroom. Tussen 2010 en 2018 daalde het aantal afgesloten dossiers met 28%. Tussen 2018 en 2019 was er vervolgens sprake van een stijging van de uitstroom met 6%.

Uit figuur 1 blijkt dat de uitstroom van de correctionele parketten tussen 2012 en 2017 hoger lag dan de instroom. Tijdens deze jaren sloten de parketten dus meer zaken af dan zij er ontvingen. In 2018 en 2019 deed zich daarentegen de omgekeerde tendens voor: de uitstroom was lager dan de instroom.

In figuur 2 kan er worden vastgesteld dat het aantal hangende zaken op de correctionele parketten tussen 2012 en 2017 daalde met 11%. De achterstand op de parketten nam vanaf 2017 vervolgens toe met 12%. Tussen 2018 en 2019 was er een stijging van de stock met 4%.

Figuren 1 & 2 : Evolutie van de instroom en uitstroom op de correctionele parketten, alsook de stock van de hangende zaken op 31/12

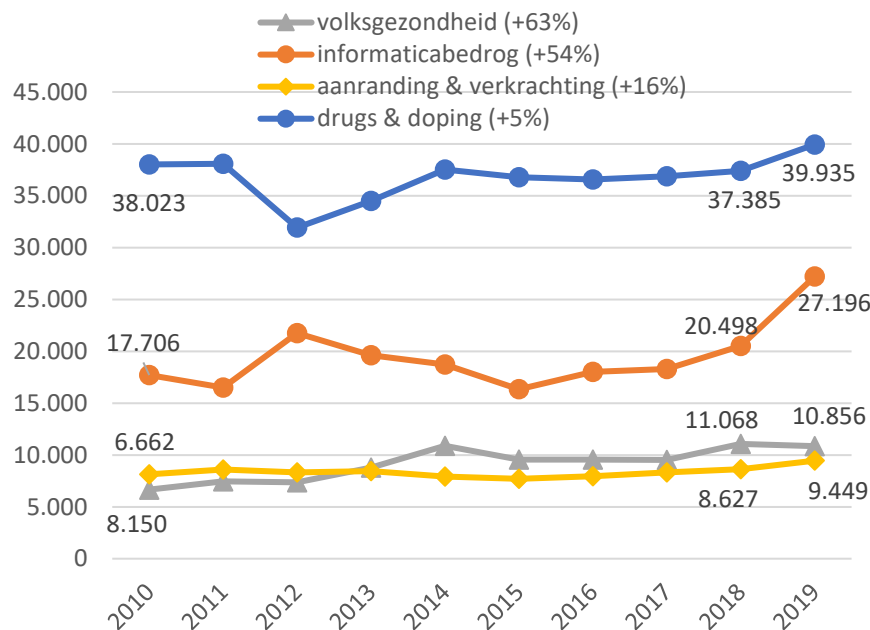
Samenstelling van de instroom

Na een daling tussen 2010 en 2017 steeg de instroom vervolgens tussen 2018 en 2019. De evolutie van de instroom vertoonde echter opmerkelijke verschillen naargelang het type tenlastelegging in de zaak¹.

De materies die in absolute aantallen het meest stegen, zijn (figuur 3):

- **informaticabedrog** dat sterk steeg de afgelopen tien jaar (+54%, van 17.706 naar 27.196 zaken), met een aanzienlijke stijging van 33% tussen 2018 en 2019;
- **aanranding en verkrachting** (+16%, van 8.150 naar 9.449 zaken), met een stijging van 10% tussen 2018 en 2019;
- **volksgezondheid** (+63%, van 6.662 naar 10.856 zaken), waarbij de sterkste stijging zich voordeed tussen 2017 en 2018 (+16%) en de instroom tussen 2018 en 2019 stabiel bleef (-2%);
- **drugs en doping** (+5%, van 38.023 naar 39.935 zaken), met een beduidende stijging tussen 2018 en 2019 (+7%).

Figuur 3: Evolutie van de instroom van de correctionele zaken voor de tenlasteleggingsrubrieken met een stijgende tendens (absolute cijfers, tendensen tussen 2010 en 2019 uitgedrukt in % in de legende).

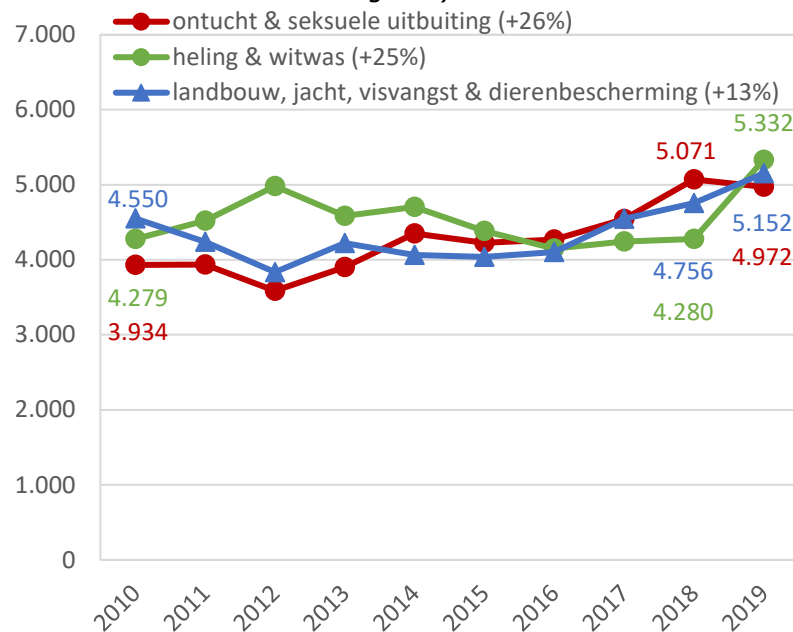

Vervolgens stegen de volgende materies (figuur 4) die in absolute cijfers minder vaak voorkomen dan bovenstaande materies echter eveneens opmerkelijk:

- **landbouw, jacht, visvangst en dierenbescherming** (+13%, van 4.550 naar 5.152 zaken), met een stijging van 8% tussen 2018 en 2019;
- **heling en witwas:** de grootste stijging vond plaats tussen 2018 en 2019 (+25%, van 4.280 naar 5.332 zaken);
- **ontucht en seksuele uitbuiting** (+26% tussen 2010 en 2019, van 3.934 naar 4.972 zaken), waarbij de instroom tussen 2018 en 2019 opnieuw stabiel bleef (-2%).

¹ Een overzicht van de verschillende tenlasteleggingsrubrieken en de misdrijven die zij omvatten, kan worden teruggevonden op de website van de jaarstatistieken van de correctionele parketten (<https://www.ommp.be/stat/corr/start/n/home.html>), in de rubriek "sitemap" en daarna "documentatie".

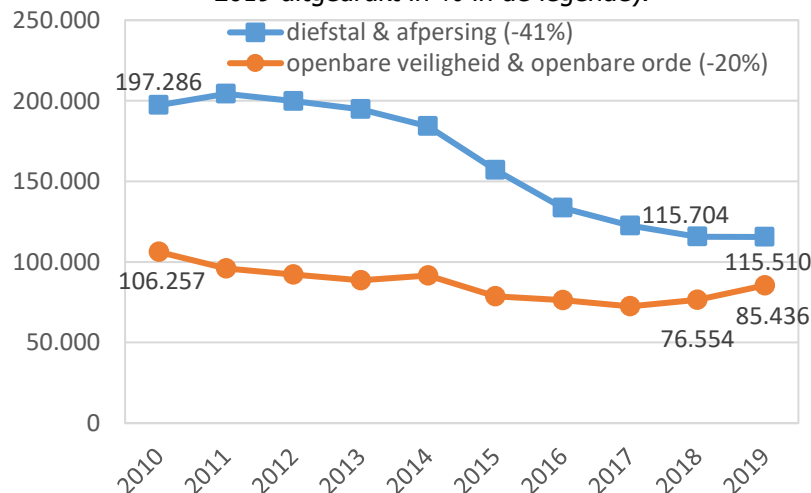
Figuur 4: Evolutie van de instroom van de correctionele zaken voor de tenlasteleggingsrubrieken met een stijgende tendens (absolute cijfers, tendensen tussen 2010 en 2019 uitgedrukt in % in de legende).

Tenslotte deed er zich tussen 2010 en 2019 een markante daling voor in de zaken met betrekking tot (cf. de figuren 5 en 6):

- **diefstal en afpersing** (-41%, van 197.286 naar 115.510 zaken), dit type zaken maakt, naargelang het referentiejaar, op zichzelf al tussen de 20 en 29% van de hele instroom uit. Deze forse daling wordt in belangrijke mate verklaard door de inwerkingtreding van de herziene omzendbrief COL 8/2005² op 1 april 2015, die zich met name richt op de gewone diefstallen en de diefstallen in een voertuig of een gebouw, zonder geweld of bedreiging. Voor de eerste keer in tien jaar tijd bleef de instroom tussen 2018 en 2019 stabiel. Er wordt echter opgemerkt dat de zaken met betrekking tot de in deze rubriek inbegrepen categorie *zware diefstallen*, die met 53% daalden in 10 jaar, bleven dalen tussen 2018 en 2019 (-7%);
- **openbare orde en openbare veiligheid** (-20%, van 106.257 naar 85.436 zaken), de trend keerde tussen 2018 en 2019 (+12%).

Figuur 5: Evolutie van de instroom van de correctionele zaken voor de voormelde tenlasteleggingsrubrieken die een dalende tendens vertonen (absolute cijfers, tendens tussen 2010 en 2019 uitgedrukt in % in de legende).

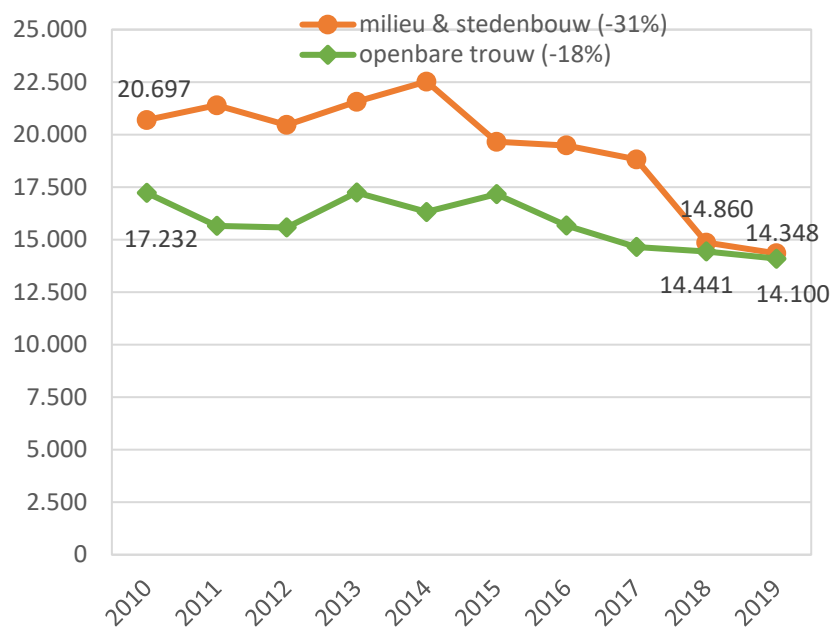

² Deze omzendbrief kan geraadpleegd worden via www.om-mp.be/nl/meer-weten/omzendbrieven

In de volgende materies deden er zich tussen 2010 en 2019 ook dalingen voor in de zaken met betrekking tot:

- **leefmilieu en stedenbouw** (-31% tussen 2010 en 2019, van 20.697 naar 14.348 zaken), waarbij de daling zich iets sterker doorzette bij stedenbouw (-32%) dan bij leefmilieu (-30%);
- **openbare trouw** (-18% tussen 2010 en 2019, van 17.232 naar 14.100 zaken).

Figuur 6: Evolutie van de instroom van de correctionele zaken voor de voormelde tenlasteleggingrubrieken die een dalende tendens vertonen (absolute cijfers, trend tussen 2010 en 2019 uitgedrukt in % in de legende).

Samenstelling van de uitstroom

De evolutie van de instroom heeft ook zijn impact op de afsluitende beslissingen, zoals uit figuur 7 hieronder blijkt.

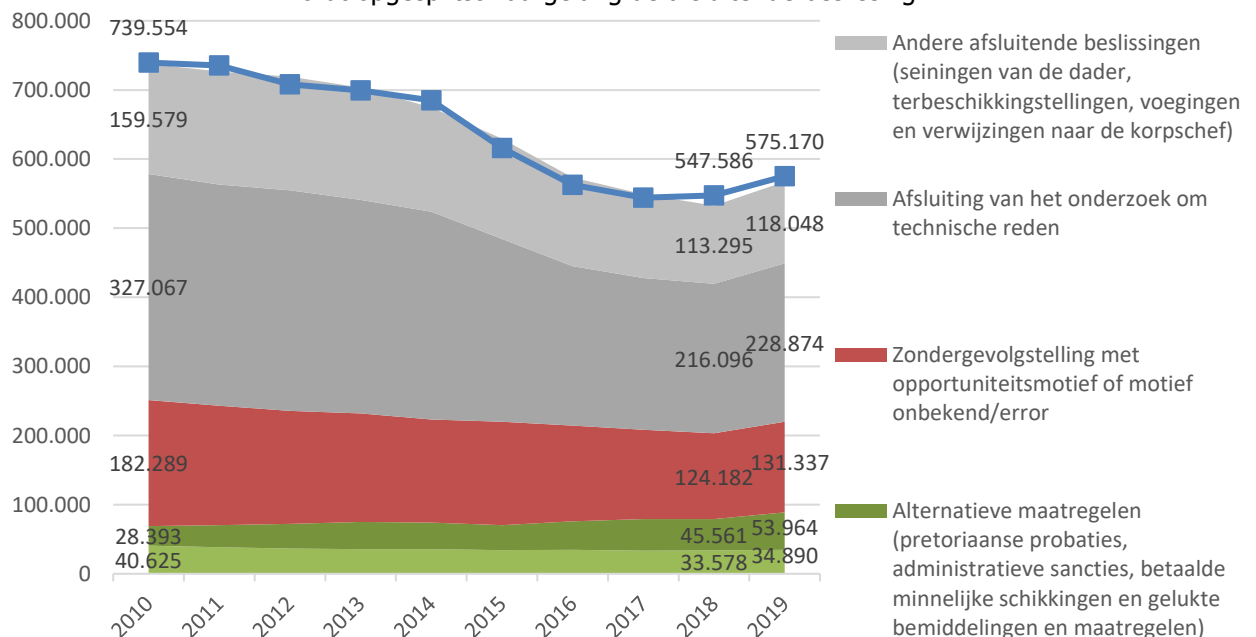
Tussen 2018 en 2019 namen vooral de alternatieve maatregelen zoals de pretoriaanse probatie (+18%) en de betaalde minnelijke schikking in strafzaken (+45%)³ toe. Tijdens diezelfde periode nam het aantal via een geslaagde bemiddeling of maatregelen afgesloten zaken daarentegen met 13% af. Wanneer de evolutie van de alternatieve maatregelen op tien jaar tijd (2010-2019) wordt bestudeerd, worden eveneens opmerkelijke stijgingen vastgesteld van zaken afgesloten met een pretoriaanse probatie (+160%) of via een betaalde minnelijke schikking in strafzaken (+136%) en stabiliteit bij zaken afgesloten via geslaagde bemiddelingen en maatregelen (+1% tussen 2010 en 2019).

Bij ongeveer alle andere afsluitende parketbeslissingen was de stijging tussen 2018 en 2019 evenredig met de stijging van de uitstroom. Het aantal rechtstreekse dagvaardingen voor de correctionele rechtbank daalde tussen 2010 en 2019 immers met 8%, maar er deed zich een opvallende stijging voor tussen 2018 en 2019 (+7%). Het aantal zaken dat werd vastgesteld voor de raadkamer met het oog op de regeling van de rechtspleging bleef tussen 2018 en 2019 (-1%) stabiel, terwijl het tussen 2010 en 2019 met 23% daalde (de voornaamste daling bedroeg tussen 2010 en 2013 -18%).

Samenvattend kan worden gesteld dat het aantal zaken waaraan de parketten gevolg hebben gegeven (vervolgingen of alternatieve maatregelen) aanzienlijk toenam, van 69.018 in 2010 tot 88.854 zaken in 2019 (dit is een stijging met 29%). Daarnaast kan er wat de uitstroom betreft een verschuiving vastgesteld worden van de traditionele strafrechtelijke vervolgingsmethode (gerechtelijk onderzoek en rechtstreekse dagvaarding) naar de alternatieve maatregelen.

Het aantal zaken afgesloten met een zondergevolgstelling om technische redenen daalde tussen 2010 en 2019 eveneens met 30%. De zondergevolgstellingen om opportuniteitsmotieven daalden ook (-28%) in deze periode.

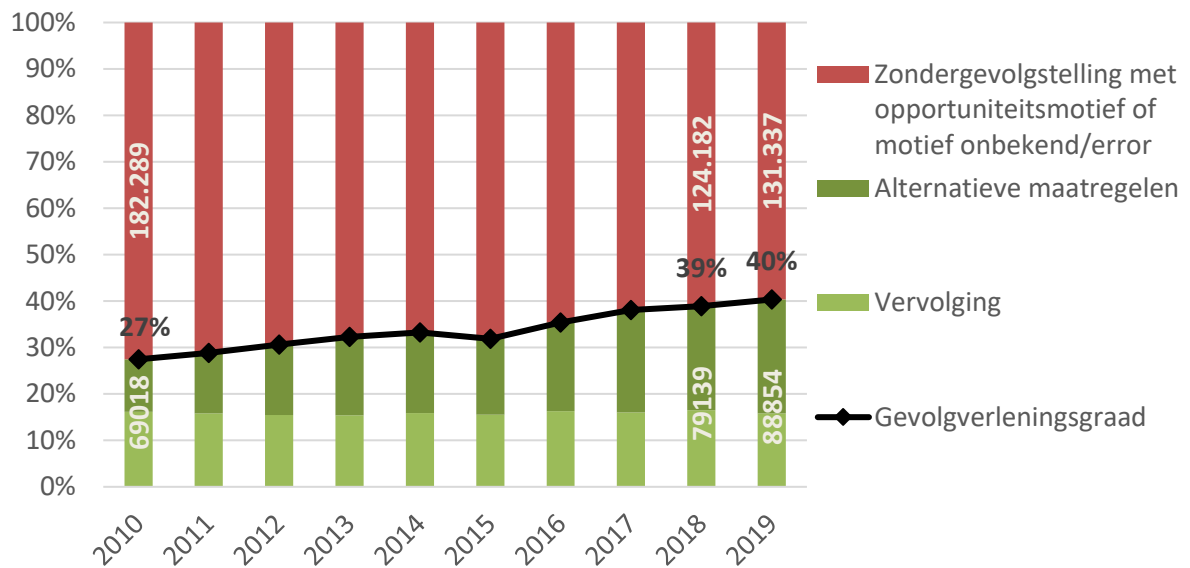
Figuur 7: Evolutie van de in- en de uitstroom in de correctionele parketten, waarbij de uitstroom wordt opgesplitst naargelang de afsluitende beslissing.

³ De toename van deze afsluitende beslissing is in grote mate toe te schrijven aan de verkiezingen van 14 oktober 2018 en 26 mei 2019, waarbij de correctionele parketten minnelijke schikkingen voorgesteld hebben voor inbreuken op de kieswet.

Wanneer de verhouding berekend wordt van het aantal vervolgingen en alternatieve maatregelen tot het totaal van de vervolgbare zaken (de som van het aantal zondergevolgstellingen met opportunitetsmotief, alternatieve maatregelen en vervolgingen), dan bekomt men de gevolgverleningsgraad die een indicatie geeft van de mate waarin het Openbaar Ministerie aan zaken gevolg heeft gegeven. Zoals uit de figuur hieronder blijkt, konden de correctionele parketten hun gevolgverleningsgraad doen toenemen van 27% in 2010 tot 40% in 2019.

Figuur 8: Evolutie van de gevolgverleningsgraad en de verhoudingen van de zondergevolgstellingen met opportunitetsmotief, de alternatieve maatregelen (voornamelijk de pretoriaanse probaties, administratieve sancties, betaalde minnelijke schikkingen en geslaagde bemiddelingen en maatregelen) en de vervolgingen (rechtstreekse dagvaardingen en de vaststellingen voor de raadkamer met het oog op de regeling van de rechtspleging).

Conclusie

- De instroom van de nieuwe en heropende strafzaken op de correctionele parketten daalde met ongeveer 26% tussen 2010 en 2017. Daarentegen kende de instroom een stijging tussen 2018 en 2019 met 5%.
- Het aantal strafzaken dat jaarlijks door de correctionele parketten wordt afgesloten, evolueert min of meer gelijk met de evolutie van de instroom. Tussen 2010 en 2018 daalde het aantal afgesloten dossiers met 28%. Het steeg vervolgens tussen 2018 en 2019 met 6%.
- De materies waarin het aantal zaken toeneemt, vertonen in het algemeen een hogere graad van complexiteit, zoals cybercriminaliteit, zedenzaken of volksgezondheid.
- Er kan wat de uitstroom betreft een verschuiving vastgesteld worden van de traditionele strafrechtelijke vervolgingsmethode (gerechtelijk onderzoek en rechtstreekse dagvaarding) naar de alternatieve maatregelen.
- Het aantal zaken waaraan de parketten gevolg hebben gegeven (vervolging of alternatieve maatregelen) nam aanzienlijk toe (+29% tussen 2010 en 2019).

Bijlagen:

1. Hoe de cijfers van het Openbaar Ministerie correct interpreteren?
2. Jaarstatistieken van de correctionele parketten: welk cijfermateriaal kan online worden geraadpleegd?

Bijlage 1:

Hoe de cijfers van het Openbaar Ministerie correct interpreteren?

Het belang van een correcte interpretatie en contextualisering van de statistische gegevens van het Openbaar Ministerie kan niet genoeg benadrukt worden. Volgende principes zijn daarbij essentieel:

- De jaarstatistiek van de correctionele parketten is volledig en **uitsluitend** opgebouwd **aan de hand van de gegevens geregistreerd** door de correctionele afdelingen van de parketten bij de rechtbanken van eerste aanleg in het **REA-/TPI- of MaCH- informaticasysteem**.
- Het cijfermateriaal van de statistisch analisten vormt dus slechts een beeld van wat door de correctionele parketten wordt geregistreerd en **kan niet beschouwd worden als een weergave van de werkelijk gepleegde criminaliteit**.
- **De parketstatistieken vormen evenmin een middel om de werklast van de correctionele parketten te evalueren.** Zij weerspiegelen weliswaar een deel van de activiteiten van de parketten, maar ze omvatten niet het geheel van hun taken en activiteiten. Bovendien mag een evaluatie van de werklast geen abstractie maken van de complexiteit van de te behandelen zaken, noch van de middelen die aan de parketten ter beschikking worden gesteld voor de realisatie van de verschillende opdrachten die hen zijn toegekend. De evaluatie van de werklast van de verschillende geledingen van het Openbaar Ministerie wordt uitgevoerd door het Bureau Werklastmeting binnen de Steundienst van het Openbaar Ministerie.
- De statistieken van het Openbaar Ministerie moeten gesitueerd worden **binnen het conceptueel kader van de geïntegreerde criminologische statistiek**. De doelstelling van dergelijke geïntegreerde statistiek is een zo volledig en coherent mogelijk inzicht te verschaffen in de gegevensstroom van feiten, zaken en personen die in de strafrechtsbedeling zijn opgenomen, vanaf het moment dat een proces-verbaal wordt opgesteld tot en met de strafuitvoering. Dit vereist de creatie van een statistisch instrument waarvan de verschillende onderdelen op elkaar zijn afgestemd en waarvan elk deel geënt is op een specifieke fase van de strafrechtsketen.

Bijlage 2:

Jaarstatistieken van de correctionele parketten: *welk cijfermateriaal kan online worden geraadpleegd?*

De jaarstatistieken van de correctionele parketten bij de rechtbanken van eerste aanleg kan men – vanaf het jaar 2006 – raadplegen via de website van het Openbaar Ministerie: www.om-mp.be/stat. Deze jaarstatistieken geven een globaal beeld weer van de opsporing en vervolging van strafzaken door de correctionele parketten bij de rechtbanken van eerste aanleg.

De basisgegevens zijn de registraties door de correctionele afdelingen van de parketten bij de rechtbanken van eerste aanleg in het REA/TPI- of MaCH-informaticasysteem. Hierbij dient gepreciseerd te worden dat het parket van Eupen pas sedert begin 2019 in het informaticasysteem registreert. De cijfergegevens zijn beschikbaar op drie verschillende aggregatieniveaus: nationaal, per rechtsgebied en per parket.

De jaarstatistieken van de correctionele parketten hebben betrekking op de instroom en de uitstroom van de correctionele zaken per kalenderjaar, alsook op de invloed die deze uitoefenen op de stock (d.i. het aantal hangende zaken) bij het begin en het einde van elk kalenderjaar.

Hieronder geven we een schematisch overzicht van de tabellen die u kan raadplegen in de jaarstatistieken van de correctionele parketten:

	RUBRIEK	TABEL	BESCHRIJVING
TRANSVERSALE ANALYSE	Algemeen	1	overzicht van de correctionele zaken: hangende zaken op 01/01 en 31/12, nieuwe, heropende en afgesloten zaken
	Hangende zaken	2	volgens het jaar van instroom
		3	per type tenlastelegging
		4	naargelang minstens één vs. geen enkele gekende verdachte
		5	volgens wijze van instroom
	Instroom	6	per type tenlastelegging
		7	naargelang minstens één vs. geen enkele gekende verdachte
		8	volgens wijze van instroom
	Uitstroom	9	afsluitende beslissing: aantal, percentage en gemiddelde duur die aan het afsluiten van de zaak voorafging
		10	afsluitende beslissing per type tenlastelegging
		11	zonder gevolg geklasseerde zaken: motief van seponeren
		12	ter beschikking gestelde zaken: bestemming
		13	rechtstreeks gedagvaarde zaken: type dagvaarding
		14	zaken vastgesteld voor de raadkamer: beschikking van de raadkamer bij de eerste vaststelling voor regeling van rechtspleging